

CHƯƠNG HAI MẸ I MẸ T

ÔNG DƯƠNG VĂN MINH LÀ AI ?

Hình ảnh của ông Dương Văn Minh do các ông h viên của ông đưa lên Việt Nam cũng như ông ngoi quc đã đợc rút ng n g n l i ch c n m t vài nét ca t ng cá nhân, nh ng th ng không đúng và có quá nhi u s vi c, chi ti t quan tr ng thì đã b b l ng trong bóng t i. Hình ảnh đó đợc tóm g n trong m t vài ph m cách căn b n c n thi t và có l i cho nh ng ng i lãnh đ o nh : đó là m t ng i ch tr ng "hòa bình", liêm chính, trung tr c, bình

dân và đấng kính nể, v.v... Chương số n Bức Viếng xem ông ta như một "người
đời thì có giá trị". *Từ Kinh Tế Việt Đông* còn
trình bày xác nhận ông ta đã từng nghỉ ngơi ở trại Des Charles của Pháp nữa.

Nhân vật này có thể không cần phải có những nhận xét quá đỗi thận trọng
đâu, nếu người ta nghĩ thì đúng là có lẽ nào đã thúc đẩy ông đi tìm hành động và
nếu như khó khăn của cuộc sống ông người ta sẽ thấy là các phẩm
tính đã gán cho ông không đúng chính xác lắm đâu. Những biến cố mà ông
đã dính vào, sự bất nhứt và những mâu thuẫn của những người chung quanh
ông đã cho thấy rằng ông thực sự là công nhân của những khuynh hướng
chánh trái khác nhau hoặc của những nhân vật có tham vọng cá nhân những
sau đó họ đã bỏ rơi ông ta trong sự bối rối không biết phải làm gì.

Ông sinh ngày 19 tháng 2 năm 1916 tại Mộ Tho, ngay thị xã của một thị trấn
cũ của người Khơ me, một giảng viên quản lý thu thuế ở sông
Cố Long. Ông đã lên Miền Tây Nam Bộ trong vùng rừng rậm
mông có nhiều sông rạch rêu và sâu. Thân phận ông là một người cao lớn
hiền lành, thông thạo của Chánh Phủ, giỏi về văn chương thi phú Việt Nam
và triết học Lão Giáo, chuyên sống cho bần bèo. Thân mẫu ông cũng to con, đen
đúa có giòng máu Cam pu chia. Trong gia đình nhà ông Minh là một người
người đời kính trọng, thích có bần bèo, không sợ cái chết, thực sự có sự kính trọng
các quan chức, và cũng có một màu da ngâm đen. Ông học hết bậc trung
học ở trường Pháp Chasseloup-Laubat và có tú tài đôi, khoa học. Ông ta gần
như là một học sĩ, biết đọc biết viết và là một tay chơi quần vợt rất có hạng.

Năm 1939 ông bắt đầu nhập ngũ vào binh của người Pháp. (nguyên tác:
infanterie coloniale). Vào thời đó, các binh sĩ binh nghiệp thì có biệt
danh là những con "cá heo", là những tay đấm đá, dân xâm mình, hay những
những người và lúc nào cũng sẵn sàng đánh nhau. Không những các binh Việt Nam
yêu cầu khác thì tránh gây sự, ông Minh to mồm và hiêu chí, không
bị qua chuyện gì hết, cứ húc thẳng mũi khi bị khiêu khích và húc mũi.

Năm 1940, ông ra trường với cấp bậc chú úy Thượng u Mộ, đứng hàng 3.

Năm 1945 được thăng trung úy và là sĩ quan thao cßa đơn quân Vũng Tàu. Cũng vào năm đó, ngày 9 tháng 3 khi quân Nhật tấn công các đơn vị Pháp, ông chiến đấu dũng mãnh suốt đêm, nhưng khi cuộc chiến chấm dứt, ông đã theo Nhật, đó là một điếm quá yếu. Khi Nhật đầu hàng, để tránh ra khỏi đơn quân pháp, ông lui về quê nhà ở Mộ Tho sống với một quan chức, ông Nguyễn Ngọc Thạch, bạn của thân phụ ông. Trong vòng mấy tuần lễ với sự sống sót của anh đến lúc phải về tìm lại đơn vị, ông lại nhập vào "Ban hành chánh Việt Minh" của tỉnh Mộ Tho. Đầu tháng 10 năm 1945, khi đoàn quân tiến giáp của đội tá Massu vào Mộ Tho, ông trốn cho hết mà không kháng cự. Đến lúc họ tiến về Sài Gòn, nơi ông bắt tay tìm kiếm quân nhân đào ngũ, chánh quyền đưa ông sang Cảnh Sát để bắt đầu công việc. Đó ông bắt qua một chuyến hành xác quá khủng khiếp. Các nhân viên đi tra đã đánh ông bằng gót giày làm gãy hết hàm răng trên chỉ còn lại một chiếc. Thế lúc đó ông mới có biệt danh là "Minh sún" (nguyên tác : "L'Édenté"). Mãi đến năm 1947 ông mới được trở vào quân đội Pháp lại với cấp bậc cũ. Là một sĩ quan tốt, rất chịu khó chiến đấu không mệt mỏi, ông được binh sĩ trở về thu xếp công việc. Năm 1951, ông được thăng cấp đại úy và đảm nhiệm chức vụ sĩ quan tùy viên cho ông Trần Văn Hữu, Thủ tướng Việt Nam. Năm 1952 ông được thăng Thiếu tá và được gửi đi huấn luyện ở Trường Huy Tham Mưu ở Pháp. Đến 1953, ông ra trở về và trở về Miền Trung Việt Nam với cấp bậc Trung tá Trường Huy Tham Mưu cao cấp. Ở đây ông chỉ huy nhiều cuộc hành quân trong vùng rừng thiêng nước độc của "dãy phß buß n hiu".

Sau Hiệp định Genève 1954, ông được gửi về Sài Gòn. Thành phố Sài Gòn lúc bấy giờ như một thùng thuốc súng sắp nổ, không người nào tin vào khả năng đơn vị của tân Chánh Phủ của ông Dißm. Ở Miền Nam Việt Nam các giáo phái Hòa Hßo, Cao Đài và Bình Xuyên rất hùng mạnh. Lực lượng quân sự của họ như tính chung lại được lên quá con số 50.000 người và những vùng rừng núi của họ trở về rừng khoßn 1/3 đất nước. Bßy Việt, lãnh tụ Bình Xuyên tập trung ở thủ đô Huế đã trở thành một thế lực lãnh, là một người hung bạo và gan dạ như một con trâu rừng, làm cho cả thủ đô mà không còn ai nghi ngờ gì nữa. Ông ta nắm chắc nhß sát, nắm sòng bạc Đßi Thß Gißi, kiểm soát bên con buôn người Tàu, các lò sát sinh, và một số loại thông đơn cũng như những thứ y. Do đó ông ta rất giàu mạnh, dân chúng ai cũng sợ.

Nh ng ông Di m có quy t tâm c n ph i phá b t p đoàn phong ki n và ch ng t uy quy n c a Chánh Ph mình. Do đó ông cho thăng c p ông Minh lên đ i tá, trao cho ông quy n ch huy ti u khu Sài Gòn Ch L n v i toàn quy n hành đ ng. Lúc b y gi ông Minh m i kêu g i đ n s h p tác c a các sĩ quan thâm niên thu c các ti u đoàn Dù. Ngày 28 tháng 4 năm 1955 h i 4 gi sáng có ti ng bách kích pháo n ng n trong thành ph . M t c t khói đen kh ng l b c cao trên n n tr i. Cu c chi n ch ng các giáo phái b t đ u. Cu c chi n n y kéo dài 2 năm. M t cu c n i chi n đ m máu , không khoan nh ng, n u không mu n nói đ n hai ch "tàn nh n", t chi n đ u trong đ ng ph đ n các tr n t p kích c a đ c công trong vùng sinh l y, các tr n xung kích c a thi t giáp su t c Mi n Tây Nam B . Ông Minh có m t kh p n i khi có ch m súng n ng. Ng i c a ông ta đã ph m vào m t vài hành đ ng "th t nhân tâm", c p m t xe hàng hóa g i là chi n l i ph m tr giá 8 tri u đ ng, chia c kho b c c a B y Vi n trên 100 tri u đ ng (t ng đ ng v i 1 t quan Pháp cũ lúc b y gi). Thanh toán Bình Xuyên xong là đ n l t Hòa H o, m t cu c đ i b t v i đ lo i c m b y, xuyên qua các đ ng ru ng mênh mông ng p n c, xuyên qua các gi ng cát, các kênh r ch hay các r ng đ c r ng tràm. Hàng lo t cu c sẵn lòng ng i kh p n i, không nhân ch ng, đ c di n ra trên hàng trăm cây s t Đ ng Tháp M i đ n núi Th t S n qua t n biên gi i Vi t Miên. Cho đ n khi v i hành đ ng ph n tr c b t đ c t ng Ba C t, m t nhân v t n i ti ng, m t v ch huy tr ng g y gò đ tóc dài c a kháng chi n quân Hòa H o mà c ng i Pháp l n c ng s n không h đ c và cũng không khu t ph c đ c .Ba C t b x t b ng máy chém và c Hoà H o không bao gi tha th cho ông Minh v chuy n n y. Lúc b y gi ông Minh là m t quân nhân và s thù h n n y không làm cho ông quan tâm l m. S ch ng đ i tri n miên c a giáo phái Hòa H o đ c ăn sâu trong c 11 t nh đông dân c c a đ ng b ng sông C u Long đã làm suy gi m m t cách đáng k đ n t m vóc c a ng i lãnh đ o Mi n Nam khi ông Minh th t s b c vào con đ ng chánh tr . Nh ng đây là m t vi c khác...

Năm 1958, t ng Minh v Sai Gon trong chi n th ng. L l c, tràng hoa, vinh thăng trung t ng.... di n hành, duy n binh, kèn tr ng Nh ng bà Ngô đình Nhu c v n chánh tr và em dâu c a ông Di m l i không tin t ng nh ng t ng lãnh quá bình dân. Bà nói v i ông Di m :

- " Không nên đ cho n m nh đ i tr ng c a mình m t quân nhân có quá nhi u nh h ng trong quân đ i . V i khuy nh h ng thông th ng thích các cu c đ o chánh ki u Nam M c a ng i Anh, đã là m t ng i chi n đ u gi i, nh ng đ b mua chu c, không thông minh m và nh t là không bi t gì m v chánh tr , t ng Minh không khéo r i s tr thành m t t ng lãnh đ cho ng i ta nh m vào. Ch c n có m t đ ng giây nh nào đó c a tòa đ i s hay B Ngo i Giao M và m t c v n có h ng c a b n Trung ng tình báo Hoa k (CIA) là đ r i. Cho nên t h n h t là chúng ta nên gi m t kho ng cách nào đó đ i v i ông ta."

M c đ u các phe phái đã b đ p tan, các cán b c ng s n không có đ c bao nhiêu, nh ng ch đ c a ông Di m cũng ch a đ c t t i cho m. Là m t ng i ngoan đ o i th m nhu n t p quán c a Kh ng M nh, v T ng Th ng c a Mi n Nam Vi t Nam là m t ng i i qu c gia c c đoan và đ n gi n y v n còn đ c thân, s ng kh c kh , nên có m t đ ng i chánh tr đ t trên n n t ng "t p trung quy n hành", v i m t tinh th n đ o đ c kh c nghi t, tôn tr ng và b o v tri t đ tôn ti tr t trong gia đình, cùng v i m t s h ng đ n chánh tr cho dân chúng và m t s nâng đ vô đ u ki n đ i v i kh i giáo dân di c t Mi n B c. Các vũ tr ng và ti m hút đ u b đ óng c a, c b c b c m, v ch ng ph i có c i h i h p pháp, t i ngo i tình ph i b x tù và h c t p chánh tr b t bu c. H u h t các v trí then ch t trong chánh quy n đ u do trí th c Mi n Trung n m gi . T ng Minh v n là ng i Nam , g c Mi n Nam Vi t Nam , r t s nh ng s gò bó, nghi l và nh ng mánh kh óe chia r b n bè. Ông m nh m ch trích các trí th c Mi n B c và Trung hèn h , th ng đ i h đ p, t cho mình là "nh ng con m t sách". Ông không c n bi t đ n "đ ch r a t i" nó đang tàn phá hàng ngũ các c p tá đang ch y lo cho v n đ th ng c a h . Khi có đ p đi thăm mi n quê v i T ng tr ng qu c phòng , ông t tách r i kh i đoàn quan khách, đi n n trong đám nông dân, có khi i xu ng ru ng sinh l y mà không c n ph i xắn qu n hay c i gi y., còn có đ m hôi thì t kéo tay áo lên chùi trán. V i hàng binh sĩ thì ông nói công khai :

- "Nên đ thì gi ch y theo tán gái còn hay h n là ch y theo m y ông c đ o"

Trong các cu c ti p tâm thì ông t ch i tán t nh đ ki m đi m v i bà Nhu, ch trích công khai các công ch c và các sĩ quan xin vào đ ng "C n Lao" (chú thích c a tác gi : d i chiêu bài c a "đ ng C n Lao", đây là m t s tuy n ch n m t đ i ngũ cán b và nh ng ng i đ c gi i là u tú đ ph c v chánh quy n hi n t i) V th c a ông l n l n b lu m . Vào cu i năm 1959, ông đ c c làm thanh tra các Quân Đoàn I và Quân Đoàn II (Vùng Hu và Cao Nguyên Trung Ph n). Nh ng th t s ông không r i kh i Sai Gon và c ng i trong văn phòng c a mình. Vì các đ c quy n c a ông đã đ c ông Ngô đình C n làm h t r i, ông n y là ng i em "út" c a ông Di m, m t v lãnh chúa x o quy t và bí m t, m t y viên chánh tr và th qu c a Mi n Trung Vi t, m t ng i n m h t c vùng v i m t m ng l i cán b đ ng viên đ ng C n Lao, t c nh sát đ n binh sĩ và đi m ch viên, m t ng i t cho mình là th y h t, bi t h t, mua chu c và b o đ m s trung thành c a m i ng i b ng ti n b c hay b ng m t s giúp đ nào đó... m t ng i không ch u b qua b t c m t chuy n l n nh nào c .

Ngày 11 tháng 11 năm 1960, hai v đ i tá thu c binh ch ng Nh y Dù đã làm m t cu c đ o chánh Sai Gon v i 3 ti u đoàn Dù, h đã chi m h t các đi m tr ng y u trong th đô, đánh vào Liên đoàn Phòng V Ph T ng Th ng g n v n Bách Th o và bao vây Dinh Đ c L p. Các sĩ quan n y đã m i ông Minh lãnh đ o cu c binh bi n n y nh ng ông t ch i, không tham gia. Cu c đ o chánh th t b i. Các sĩ quan ch y qua Cam B t. T ng Minh cũng không đ c ân hu gì h n. Đ n năm 1961, ông nh n m t ch c v m i : "T L nh B T L nh Hành Quân" c a quân đ i. Nh ng cũng ch là m t ch c v t ng tr ng "ng i ch i s i n c" mà thôi. B i vì trong nh ng cu c hành quân ch ng du kích đ u tiên và thành l p các "Khu trừ m t", ít khi mà quân đ i can đ vào. B t bình vì coi nh đ ng nhiên b g t ra ngoài vòng, ông ta cầu nhàu, g m nh m m i h n n y, nh ng v n gi m t thái đ h t s c th n tr ng.

Năm 1963 ông l i đ c ch đ nh làm "C v n quân s cho Ph T ng Th ng", m t ch c v hoàn toàn có tánh cách danh d và th đ ng. Dù sao thì ông v n là ng i r t bình dân trong quân đ i nên có m t nhóm t ng lãnh và đ i tá đã ti p xúc v i ông đ chu n b cho m t cu c đ o chánh, Ông Ngô

đình Nhu như cách sát mọt voi của ông cho biết nên đã cách giác để phòng. Nhưng ông không tin là ông Minh có đủ tài cán, nên bỏ qua việc này với mọt câu nói có vẻ khinh bỉ :

- " Anh ta có sức như mọt con voi như ông có bộ óc của mọt con chim muồi. Không có quần tằm ông thì voi không thể làm gì được đâu. "

Ông Nhu nói cũng đúng lắm nhưng ông đã lầm. Tướng Minh và "nhóm đổ o chánh" của ông không thiếu quần tằm đâu :

- Tướng Maxwell Taylor, cựu quân sự đầu tiên của Tổng Thống Kennedy là người đầu tiên đã tiếp xúc và khuyến khích những người tào phồn.

- Đi sứ tại các của Hoa Kỳ ông Henry Cabot-Lodge, nhà quý tộc của thành phố Boston, mọt người biết tính toán và rất thông minh... đã làm ghế cho người với sự trợ giúp của mọt kẻ thu thuế gia thuế Cục Trung Ương Tình Báo :

Đi tá Lou Conein (18 năm ở Việt Nam), mọt bom rồ có hàng, mọt kẻ phiêu lưu rất nên thơ như ông rất dũng cảm, cha là người Nga mẹ là người Pháp, vợ là người lai Âu Á, anh là cựu chiến binh của OSS (tên thân của CIA) ở bên người Bắc Việt , cựu huấn luyện viên của những toán đầu công Việt Minh đầu tiên vào năm 1945... (chú thích thêm của tác giả :Có mọt chuyên viên CIA khác làm việc chung với Lou Conein. Đó là đi tá Spera, người sau này được người tình là đã thanh toán Che Guevara ở Bolivie). Tướng Minh và Lou Conein đã biết nhau từ chiến dịch đánh Bình Xuyên, mọt chiến dịch đã gây ra những sự đầu tư của những gia đình sĩ quan Phòng Nhì của Pháp và cựu quân sự của CIA . Người Pháp thì ủng hộ Bình Xuyên, những người đầu tiên minh cũ trung thành với Pháp. Người Mỹ thì ủng hộ ông Diệm và tướng Minh trong việc nắm lấy thị trường Sài Gòn - Chợ Lớn. Các tác chung quanh tướng Minh và Conein trong việc chuẩn bị lật đổ ông Diệm, còn có các mọt nhóm chuyên viên: tướng Lê Văn Kim, mọt sĩ quan tham mưu quan trọng

(tr c th chi n 2 Paris là ng i đ o di n đã làm vi c v i Marcel Pagnol), t ng Tr n thi n Khiêm (sau n y là Th T ng và là cánh tay m t c a T ng Th ng Thi u), t ng Mai h u Xuân, (c u t l nh C nh Sát Đ c Bi t, m t ng i có tánh đ t khoát, hung đ và thù h n, bi t r t nhi u chuy n bí m t và có đ i tr ng nhi u toán sát th trung thành và ph c v vô đ u ki n.), Đ i tá Đ M u, Giám Đ c Nha An Ninh Quân Đ i, c u trung sĩ v binh Vi t Nam th i Pháp, m t con ng i m u sĩ đ y mánh khỏe nh ng không bi t ng i ngừng là gì. Con bài ch c a nhóm ng i n y là t ng Tr n văn Đôn, Tham m u tr ng QLVNCH, ng i đ c bà Nhu v a đ p v a say mê b o v đ c bi t. T ng Đôn là ng i đ c T ng Th ng Di m và ông Nhu tín nhi m hoàn toàn, s là ng i ph i h p không b nghi ng cho toàn nhóm.

Ngày 1 tháng 11 năm 1963, ch đ b l t đ , C hai ông Di m và Nhu đ u b đ i úy Nhung thanh toán b ng m y phát súng l c 12 ly và b đâm thêm nhi u nhát dao găm. Đ i úy Nhung, sĩ quan c n v c a t ng Minh, là ng i thi hành t t c l nh c a t ng Minh m t cách mù quáng. Sau khi thành công, nhóm đ o chánh thành l p "H i Đ ng Quân Nhân Cách M ng" và t ng Minh đ c giao cho ch c Ch t ch n m l y chánh quy n. Nh ng không ph i ch h b m t ông T ng Th ng b ng đ i bác là đã ch ng minh đ c là mình có kh năng tr qu c. T ng Minh lúc nào cũng trung thành v i b n bè nên đã ch đ nh ng i b n cũ trong kháng chi n và cũng là b n trong tù là v quan l i Nguy n ng c Th vào ch c v Th t ng Chánh Ph , và giao B Th Thao cho m t ng i b n khác c a ông, m t ki n trúc s ẽ m y u b nh ho n , m t ng i su t c đ i ch a bao gi bi t làm m t đ ng tác th đ c nào. H i đ ng Quân Nhân quá b n tâm v i h s v "s đ c tài c a ch đ Di m" nên không có đ a ra đ c m t ch ng trình hành đ ng v chánh tr hay kinh t nào . T ng Minh đã có nh ng l i tuyên b làm cho các nhà báo s ng s t :

- "Chúng tôi cũng đã nghĩ i h c thuy t. Nh ng trong hi n i, có r t nhi u vi c quan tr ng h n: n m v ng l i công vi c đ đi i chi n th ng."

Ngoài ra, vì các đ n v ẽ u tú c a quân đ i c t p trung và đóng m i th

đô, cũng nh có nhi u t ng lãnh m i lo tìm ch c v và b ng l c, nên đã có m t kho ng tr ng tr m tr ng trong lãnh th . Các " p chi n l c" t ng đ c xem là x ng s ng c a h th ng phòng th c a dân chúng ch ng l i Vi t C ng l i b phá tan. Có nhi u v t ng b tr ng và công ch c cao c p b b t giam hay l u đày, và có nhi u v t nh tr ng b cách ch c. C ng s n l i đ ng tình tr ng h n lo n trong quân đ i , l i đ ng kho ng không chánh tr và s thi u v ng c a n n hành chánh trong lúc n y đ ti n hành nh ng hành đ ng qui mô h n trong t t c vùng quê thu c đ ng b ng sông C u Long C n nói v vi c "n m ch t tình hình" c a các t ng lãnh thì đó th ng đ c di n d ch ra là nh ng cu c "làm ti n". Tr c tiên, các "ông đ o chánh" b t đ u là "đánh vào" các k ngh gia, h cho đó là nh ng ng i đã làm giàu đ i trào ch đ cũ. C v n tài chánh c a ông Nhu, m t nhà t s n có h ng Hu . đã b b t bu c ph i n p 60 tri u đ ng. Theo l nh c a t ng Minh, v linh m c t ng làm l r a t i cho ông Di m b b t . B h m đ a x t hình, linh m c n y ph i giao l i cho v nguyên th qu c gia 35 tri u đ ng, s ti n đã đ c T ng Th ng Di m giao cho nhà th thu c Dòng Chúa C u Th đ ng K Đ ng.. Sau đó, các "ông đ o chánh" t chia nhau kho n 500 tri u ti n công qu còn l i sau cái ch t c a ông Di m. Dinh Đ c L p, chán n n và phi n ph c vì c ph i c u xét các h s , t ng Minh ti p h t m i ng i . . làm cho các c quan an ninh mu n điên lên. Có m t ngày nào đó, trên 20 ng i m c qu n ng n không cà v t đi gi y b , đ n trính di n c ng. T t c đ u là b n qu n v t c a ông Minh, nh ng ông thông ông phán, nh ng th y th ký, nh ng ng i gác c a, l c s và có c nh ng ng i l m banh n a. T t c đ u vào công viên và ch i sân qu n v t c a Ph T ng Th ng luôn trong su t hai gi đ ng h v i t ng Minh. Ngay nhà ông Minh đ ng Chasseloup Laubat, các c a vào ra cũng không có ng i canh gác. Còn Bà t ng Minh thì cũng đ p, l n con, lúc nào cũng t i c i, không ki u cách, m i t t c b n bè. Nhà luôn luôn có b n bè khách kh a, nh c sĩ, các chiêm tinh gia, và m y tay t s c...

Nh ng dân chúng thì không ai chú ý n a. Cách đây m y tu n, dân chúng Sài Gòn r t m ng r hoan nghênh t n tình s s p đ c a m t ch đ mà h chán ghét. Các t ng lãnh th y đ c hoan hô nhi t li t, ngậy th t ng r ng dân chúng hoan hô mình. Th t không còn cái l m nào h n !. Đám đông dân chúng ch vui m ng vì tìm l i đ c s t do và nh t là l i h a là Mi n Nam

Viết Nam có triền vãn ngưng chòm dốt đở đở c trờn giở c đã kéo dài quá lâu rồi. Dân chúng thò t thà tởng rởng sỏ sỏ p đở cỏ a chỏ đở Diỏ m là có thỏ dần xỏ p đở đở c tở t cỏ. Nhỏng giỏ đây hỏ thỏ y là cuỏ c chiỏ n chỏ ng nhỏng vỏ n tiỏ p tỏ c mà còn bành truỏng mỏ nh thêm lên, hỏ thỏ y là khó mà có đở đở c thanh bình và cánh cỏ a Tỏ Do vỏ a thỏ y mỏ ra đở đở c mỏ t lúc thì lỏ i đở đở c đỏng lỏ i ngay rồi. Mỏ t luỏ t sỏ Viết Nam đở đở c ra khỏ i nhà tù, không bỏ tình nghi là có cỏ m tình vỏ i chỏ đở cũ, đã tâm sỏ vỏ i mỏ t đở c phái viên cỏ a mỏ t tỏ báo lỏ n ở Paris :

- "Ông bở t bây giờ có mỏ t sỏ khác bở t nào vỏ i "lúc trỏ đở c" không ? Các cô gái đở m có thỏ níu kéo khách rỏ t là tỏ do trên đở đở ng Tỏ Do. Còn ở các quán rỏ u thì ngỏ ở hỏ u bàn không còn bỏ bỏ t buỏ c phỏ i mỏ c chiỏ c áo bỏ lu trỏ ng theo lỏ nh cỏ a bà Nhu nỏ a, mà hỏ đở đở c phép ăn mỏ c theo sỏ thích và theo khuynh hỏ ở ng riêng cỏ a hỏ. Tôi quên nói là kỏ tỏ nay đở đở c nhỏ y tuyết mỏ t cách hỏ p pháp nỏ a.. Thỏ t là quá yỏ u !"

Thỏ t ra thì không còn có vỏ n đở hỏ a hỏ n gì vỏ Tỏ Do đâu. Các cuỏ c phỏ thông đở u phiỏ u coi nhỏ đở đở c đỏ i lỏ i sau khi chiỏ n tranh kỏ t thúc. Mỏ t "Hỏ i Đỏ ng Nhân Sĩ" đở đở c thành lỏ p vỏ i nhiỏ m vỏ rỏ t khiêm nhỏ ở ng là soi sáng Chánh Phỏ trong mỏ i quyỏ t đở nh. Nhỏng rỏ i Hỏ i Đỏ ng nỏ y cũng không đở đở n đâu cỏ. Ngỏ ở ta ghi nhỏ n có mỏ t sỏ ngỏ ở i mỏ i tỏ thiêu. Thỏ t khó mà tin đở đở c. Theo luỏ n đở u chánh thỏ c cỏ a chánh quyỏ n thì "hỏ chỏ tỏ thái đở vui mỏ ng vì cuỏ c đàn áp Phỏ t Giáo đã chỏ m đở t". Các đở ng phái chánh trỏ tái hoỏ t đở ng mỏ t cách khó khăn.

Báo chí thì tràn ngỏ p (trên 50 tỏ báo đở đở c xuỏ t bỏ n sau ngày đở o chánh, và chỏ cỏ n có mỏ t lá thỏ giỏ i thiỏ u cỏ a mỏ t tỏ ở ng lãnh nào đó là giỏ y phép ra mỏ t tỏ nhỏ t báo có thỏ đở đở c phê chuỏ n ngay). Báo chí đở đở c phép tỏ cáo chỏ đở cũ. Nhỏng nỏ u tỏ báo nào tỏ do chỏ trích hành đở ng cỏ a các tỏ ở ng lãnh thì sỏ bỏ tỏ ch thu ngay và vớnh vỏ n bỏ đỏng cỏ a. (vỏ c này đã xỏ y ra ba lỏ n trong vòng không đở n mỏ t tuỏ n).

Chỏ đở cỏ a ông Diỏ m dĩ nhiên phỏ i có nhỏ ng lỏ i lỏ m (lỏ i lỏ m chính yỏ u nhỏ t là đã làm phỏ t lòng ngỏ ở i Hoa Kỏ), nhỏng chỏ đở nỏ y đã góp công vào sỏ ra

đời và tên tôi cả chánh quy n Miền Nam Việt Nam. Chắc đó cũng đã thiếp
lập để c m t hàng rào ngăn chặn b n Việt Cộng, có thể là ch a h u hi u
l m, nhưng cũng là m t rào c n. Bây giờ thì không còn gì c . Miền Nam Việt
Nam là m t đ t n c đang trong thời n i chi n mà l i không thể y có chánh
quy n nào h t! D i thì ông Di m, đã có m t ý ki n, m t cán b xã h i và
kinh t , m t đ ng l i chánh tr và m t ni m tin. Đã có đ c m t ng i :
Nhu, ng i bi t làm cho ng i ta nghe l i, và m i ng i đ u run s tr c
ng i đó. Nhưng m nh l nh c a ông ta nói ra đ u đ c thi hành.

Nhưng bây giờ thì là m t n n Cộng Hòa cả nh ng ng i b n nh . Ng i
nào cũng là ch huy h t mà không có ai là ng i tuân hành. Thời là c m t
s h n đ n. Tất cả quy n hành quân s l n hành chánh đ u n m trong tay
"Hi Đ ng Quân Nhân Cách M ng".. Nhưng rõ ràng là nh ng ng i lãnh
đ o cả nhóm đ o chánh hình nh không bi t ph i làm gì v i quy n bính đó.
Dân chúng đã tin t ng r ng các t ng lãnh khi n m đ c chánh quy n r i
thì ph i có quy t đ nh đi đ n hành đ ng, sau khi đã suy tính v k ho ch
c a h , dù là có quá lâu. Không có gì không đúng ! Cuộc đ o chánh không
ph i là m t cuộc hành quân "vì" m t chuy n ch i nào đó! mà là đ "ch ng"
m t ch đ hi n hành: ch đ gia đình tr c a nhà h Ngô. Và hành đ ng
b ng vũ l c n y kéo theo 2 án m ng đã tỏ ra th t s vô nghĩa. R t mau
chóng nh ng ng i không đ c chu n b cho vi c n y th y là mình b đ ng
tr c m t nhi m v là ph i so n th o m t ch ng trình hành đ ng m i , m t
nhi m v quá cao đ i v i h . Nhưng thay vì ph i ho ch đ nh m t h c thuy t,
h ch c n cho b máy hành chánh cũng nh kinh t ch y l i, và cho dân
chúng tham gia.... Các t ng lãnh c t giam mình trong văn phòng c a b
tham m u v i nh ng cuộc th ng ngh dài dòng vô ích mà cu i cùng ch
th y có m t quy t đ nh c th duy nh t đ c thông báo cho dân chúng. Đó
là "l nh t ch thu" tài s n c a t t c thành viên thu c gia đình h Ngô, còn
s ng hay đã ch t cũng v y, và c a t t c nh ng ng i c ng s thân c n c a
h . Bây giờ ch còn trông ch ng i M mà thôi.

Nhưng đời s Cabot Lodge, n n lòng vì nh ng s cãi vã và b t l c rõ ràng
c a các t ng lãnh, đã gi kho ng cách xa tr l i. Không còn nh ng bu i
ch i qu n v t, không còn nh ng cuộc ti p tân thân m t à tòa đ i s M n a,

t t c nh ng gì đ cho dân chúng th y đ c , nh t là gia đình h , nh ng ng i quân nhân đó b th t v ng ph n nào vì không quen l nghi danh đ cho nh ng nhân v t quan tr ng. Không đ y 3 tháng sau s thành công n i b t c a cu c đ o chánh ngày 1 tháng 11, vì tuyên b "trung l p" và "thân Pháp", t ng Minh đã b t ng Khánh b t gi và đ i ra kh i chánh quy n , T ng Khánh là m t nhân v t béo tròn, hung t n và đ râu c m, là ng i đ c Cabot Lodge đ a vào qu đ o đ đ i u khi n. Nh ng t ng Minh b gi không bao lâu và chính t ng Khánh đã nài n đ ông Minh tr l i v i ch c v nguyên th qu c gia . Sau vài ngày l ng l , t ng Minh cu i cùng đã ch p nh n. Ông ch c v đó cho đ n ngày 15 tháng 9 1964, nh ng th c t cũng không có quy n hành gì . Vào cu i tháng 10 năm đó, t ng Khánh l i b t ng Không quân l t đ . T ng Minh b đày sang Thái Lan đ i danh nghĩa là "đ i s l u đ ng", ch c v thì gi đ nh, nh ng l ng b ng thì đ y đ . Trong kho ng 4 năm s ng l u vong Bangkok, t ng Minh liên ti p đ c các Chánh Ph sau n y Sài Gòn cho h ng l ng đ i s r t đ y đ . Bi t th c a ông n m vùng ngo i ô Bangkok, nh ng ng i dân Thái g n ông th ng g i là "ông Vi t Nam to con", nh ng đây ông bu n, vì ông nh nhà. Đ gi t thì gi , ông đ c hàng lo t sách lo i trình thám (Proudhon và Mémorial de Sainte-Hélène), nuôi cá và tr ng lan. (ông có c m t b s u t p lan r t đ p). Các b n bè có đ p ghé l i Bangkok đ u có đ n thăm ông. Ông mu n tr v Vi t Nam nh ng Sài Gòn v n làm l gi đ c.. .

Vào m t ngày t t tr i nào đó trong năm 1965, ông ch u h t n i nên đáp máy bay hàng không Thái v Sài Gòn .T ng Nguy n cao K , lúc b y gi là Th T ng, c m không cho phi c đáp xu ng và cho m t phi tu n phóng pháo c h t ng chi c phi c hàng không đ n t n biên gi i Thái Lan, Chi c phi c ph i tr v Bangkok v i t t c hành khách c a nó Vào tháng 5 năm 1967, v n mu n v l i Sài Gòn h n là mu n ho t đ ng chánh tr tr l i, T ng Minh tuyên b s v ng c T ng Th ng vào tháng 9. Nh ng tên ông b g t ra ngoài danh sách ng c viên T ng Th ng và t ng Nguy n văn Thi u đ c c .

Cu i cùng mãi đ n ngày 5 tháng 10 năm 1968 t ng Minh m i đ c phép v

Viết Nam .. Ông đứng gập ngay Tổng Trưởng Thiệu, ngó i đã cầm quyển n 3 năm rồi, đứng c Tổng Trưởng đứng nghì giở ch c v c v n cho Tổng Trưởng. Ông v a t ch i.v a cầu nầu:

- "Tôi đã bít quá v cái món n y Ph Tổng Trưởng rồi ! Tôi đã có l n ch c v n y rồi. Tôi không muốn làm chi c bình ch ng bông bày trên k n a"

Vì các nhà báo thì ông ch tuyên b nh nhàng:

- "Tôi muốn đ ng ngoài m i ho t đ ng chánh tr , trong v trí c a m t quan sát viên."

Một vài tu n l trôi qua, sau đó trong nh ng ngày đ u tháng 11, t ng Minh nêu lên m t ph n đ i "ch ng l i vi c Hoa K ng ng đ i bom ngoài B c Vi t vô đ i u ki n" m t đ i u mà ông coi nh m t s "đ u hàng" và m t "hành đ ng khuy n khích k x m l ảng" . Một năm sau, ngày 1 tháng 11 năm 1969, ông t p h p các c u t ng lãnh trong cu c đ o chánh đ "k ni m ngày l t đ ch đ đ c tài c a ông Di m". Báo chí đ i l p đã ghi nh n m t cách hi m đ c r ng :

- "m t ng i duy nh t có giá tr l i v ng m t trong bu i h p m t thân m t n y là Tổng Trưởng Thiệu, m t ng i đã có m t vai trò chính y u trong cu c đ o chánh n y." .

Lo âu s thua kém các đ ng nghi p, m t bình lu n gia thân Chánh Ph nghiêm kh c nh n xét là

- "Tôi n đứng u tiên trong lịch sử Việt Nam nôi mà s kính trọng ngườ i ch t là m t đứng u thiêng liêng, thì nh ng ngườ i có trách nhi m trong hai án m ng l i dám trân trọng lăng nh c linh hồn c a các n n nhân c a h b ng cách u ng r u ăn m ng hành đ ng t i ác c a mình."

Khi tiếp, ngày hôm sau, chúa nhật 2 tháng 11, Tổng Thống Thiệu u cho phép cử hành một buổi lễ "Tôn vinh Niệm" của siêu cho linh hồn của ông Diệm và ông Nhu, một buổi lễ đợo rợt long trọng t i nhà thờ Chánh Tòa ở Sài Gòn, có sự tham gia của Tổng Trưởng Thông Tin, đợi di n của Chánh Phủ . Sau buổi lễ, một đoàn khoảng 2000 giáo dân mang hoa đi trong vòng tr t t đợn nghĩa trang Mộ c đợnh Chi, nơi hai anh em Diệm Nhu đợc an táng trong hai ngôi mộ c nh nhau cùng chung đợi m t m xi măng đúc. Đợc c ph ng v n sau đó, ông Tổng trưởng Thông Tin trợ lợi cho các phóng viên là

"s có một của ông nôi đây là "đợ t lòng tợng nh đợn ông Diệm, một v anh hùng dân t c, một gợng m t lịch sử của n c Việt Nam đợc l p".

Tợc khợc các tợ báo theo Phợt Giáo cho đó là một sự "khêu khích". Tổng Minh phá vợ thình linh s im lợng của chính mình bợng hai bợn thông cáo đợt v n đợ tính cách đợi di n của Tổng Thống Thiệu u. Đợng thợi ông tuyên bợ chợ trợng tợ chợ c trợng cợu dân ý vợ "m t hình thợ c chánh trợ" thợ t sợ cho n n đợ c lợp quợc gia vợ sợ giợi đợ c của quợc gia Việt Nam là

"không thợ ngợ theo bên tợ hay bên hợu mà phợi đợ vợ trí trung lợp, đợ giợ hai thợ giợi tợ bợn và cợng sợn"

Tổng Thống Thiệu u xợng giợng cặi lợi ngay:

"Chánh Phủ VNCH đợc thành lợp tợ "tợ do phợ thông đợu phi u". Tôi thi

*hành sự mà người do dân chúng phó thác cho tôi. Chúng ta đã đi gần đến nơi chỉ còn
thời gian rồi. Trung lập là một điều phi lý, là một hình thức nguy hiểm đi đến
điều hàng công sự. Có nhiều chánh trị gia bị các chính phủ vì vì mục đích thực a
mãn điều công vụ cá nhân, để đưa sự đoàn kết quốc gia trở về các kẻ thù".*

Thật là cuộc sống kiêu hãnh đã bắt đầu. Nhưng đó chính là một màn chèo mớ trăn nhồi
thôi. Cuộc sống chính trị sẽ sẽ được diễn ra trong tương lai. Tổng thống Minh lại tiếp
tục im lặng, mỗi năm chỉ đi ra khỏi nhà đôi ba lần để mua sắm đồ đạc trích cho
mười lần một năm. Bị bắt đầu của Chasseloup Laubat không vì thế
mà thiêu hủy công việc của lui tới : bên bè, khách khứa, thân hữu, sự sôi, thực bói,
sự giới thiệu tin tức đến từ Pháp, Nhật hay Hoa Kỳ , các tướng lĩnh khác hay
Tổng thống trở về công việc đầy. Người ta trò chuyện, đánh bài, và uống trà. Khi
ông không tiếp khách thì ông đến "Câu lạc bộ thể thao Sài Gòn " với cây viết
trên tay. Ông đánh quần vợt với một người bạn, dân biểu, các tướng lĩnh,
các giáo sư , với người bạn M, với nhân viên ngoại giao của các quán ngoại
quốc.. Ở vùng Đông Nam Á, chính quyền có một điều đặc biệt là tổ chức sự
dây thân ái giữa các điều kiện không phân biệt chính kiến. Và tổng thống Minh là
một điều kiện chính không biệt một. Tất cả những người bạn của ông ta đều
nhìn nhận là viên công tướng lĩnh đáng sợ này đã già đi nên trở về chính trị,
và đã thay đổi rõ nét là một người tranh đấu cho "hòa bình". Ông chỉ nói
giữ lên khi người ta nói đến "người bạn B" (nguyên tác "Tonkinois") Tuy
nhiên đến đến ông Minh cũng thành lập một nhóm chính trị , mở rộng thêm
ra và công việc hàng ngày của các lực lượng đi lập. Nhưng người bạn của ông ta và
những người bạn hợp tác với ông đều được phân ra thành 4 nhóm rõ rệt :

- những ông được phép , chính phủ hành chính và công vụ chính trị , những công
chức già nua bị bắt với những văn hóa Pháp, những người bạn được kính trọng qua
những người bạn.

- Những người bạn của các chùa ở Quang và của người bạn Vũ Văn Mậu, tiếp
sĩ luật, chính phủ Phong Trào Hòa Giải ở Quốc Gia (phần đông là Phật tử),
được người bạn tài trợ và thao tác từ lâu.

- một số sĩ quan trẻ, giáo sư, nhà báo đi lập, và những công chức chuyên nghiệp có khuynh hướng tiến bộ được đào tạo ở trường Quốc Gia Hành Chánh có liên lạc với Mặt Trận Giải Phóng Miền Nam, những người cộng sản tiến bộ ở trường công chức xã hội Việt Nam, và những trường Mặt Chánh Phủ Liên hiệp với công nhân.

- Những công nhân trường lãnh chúa cũ được phân 1 / 11, đã từ lâu đứng ngoài chánh quyền và không có một trách nhiệm quân sự nào, và những ông Thiệu và những công nhân.

Số khác biệt nhau của các nhóm này, tuy cùng đứng ý với nhau về sự ra đi của Tổng Thống Thiệu những có nhiệm vụ bắt đứng về phương pháp áp dụng, và đứng lên lập chính phủ theo đường đi đến mục đích, đã gây thích phần nào những công nhân đứng bắt đầu và những lập trường mâu thuẫn của trường Minh, trường hay nghe theo kẻ đi theo nào ăn nói thuyết phục nhất. Vì thế mà sau nhiệm vụ lập tránh né, bàn bạc, rút rè... trường Minh mới bắt đầu loan báo là sự ra đời của Tổng Thống vào năm 1971. Công nhân đứng bắt đầu, lúc đó tôi còn ở Sài Gòn. Các quan sát viên ngoại quốc nhìn xét là trường Minh có vài lập trường trong chuyện tranh chấp: ngoài những nhóm đã nói ở trên, ông còn đứng về phía công nhân Địch Giám Mục Bình của địa phương Sài Gòn, và của Phong Trào Trung Lập ở Paris của công nhân Trường Văn Học, người đi đứng cũ của ông, Ngoài ra ông cũng có một người em út là trường công nhân Địch Văn Nhứt (1) thuộc "quân đội nhân dân Bắc Việt", điểu khiển thích thú sao đài Hà Nội và đài Mặt Trận không bao giờ trên công trường Minh trên những trường truyền thanh.

Có 4 người lo về đứng tranh chấp cho ông. Hai nhân sĩ là ông Tôn thất Thiệu và ông Nguyễn Ngọc Thạch. Hai dân biểu trẻ là ông Lý quý Chung và Ngô công Địch.

Trong thời gian này tôi đã có gặp tất cả 4 người này nhiệm vụ lập.

- Ông Tôn thất Thiệu sống trong một căn nhà rất đẹp với đầy đủ tiện nghi được xây cất trong một miền rừng núi được phát hiện ra rất là chu đáo. Ông là người miền Trung, trầm yểu và nóng tánh, có giọng nói quý phái, thuộc một

gia đình quý t c Hu . Là m t con ng i kiêu k và kiên quy t, ông nói thành th o ti ng Anh và ti ng Pháp. M t vài ch đ u đ c bi t :ông có m t ng i anh em là t ng trong Không Quân B c Vi t; ông có liên l c ch t ch v i c quan tình báo Anh, và không thích ng i Mi n B c (nguyên tác: Tonkinois). Ông b t đ u đi vào con đ ng chánh tr trong ch c v Tuy Viên Báo Chí và thông đ ch viên chánh th c c a T ng Th ng Di m. Không đ ng ý v i nh ng ph ng pháp và m c tiêu c a T ng Th ng , ông t ch c và đi Th y Sĩ đ hoàn t t h c v ti n sĩ v khoa h c chánh tr . Sau đó ông là B tr ng c a Phó T ng Th ng H ng, nh ng nh n th y ông n y quá l c h u và thi n c n nên l i t nhi m m t l n n a và nh y sang phía đ i l p. Bây gi thì s ph n c a ông đ c g n li n v i s ph n c a t ng Minh D ng, ông t ch c các bu i ph ng v n và thu x p các bu i ti p xúc v i dân chúng cho t ng Minh, đ ng th i ông cũng đi đ y tr ng đ i h c Ph t Giáo Sài Gòn và c ng tác v i t báo Kinh T Vi n Đông c a Hong Kong. Ông nói v i tôi :

- "Tôi ch p nh n y m tr cho ông Minh vì ông là m t t ng lãnh bi t ch p nh n uy quy n hành chánh đ i v i quân nhân . Ông hi u rõ v tính cách pháp lý, và bi t tôn tr ng dân chúng. Ông ta mu n ch m đ t cu c chi n và nói chuy n v i "M t Tr n". Còn ông Thi u l i là ng i c a chi n tranh. Ông ch t n t i và s ng đ clà nh vào chi n tranh và s y m tr c a ng i M , c v n và tr l ng cho ông ta và áp đ t cu c chi n đ i v i chúng ta. N c Vi t Nam ph i ch m đ t không còn là m t "tr i lính" hay m t nhà kho kh ng l ch a đ y đ ng c chi n tranh do m t b n côn đ đ n đ n m c quân ph c đ u hành, m t b n ng i ch có m t công tác chính y u là "đ m xác ch t" . Các t ng lãnh c a chúng ta th ng hay quên r ng nh ng xác ch t l nh c ng mà h x p lên bàn nh nh ng con th mà h đã đi sẵn đ c, không ph i là nh ng con thú v t mà chính là nh ng ng i Vi t Nam nh chúng ta ."

Khi tôi l u ý v i ông là:

" trong cu c đ i binh ngh p c a mình, t ng Minh cũng th ng ph i làm nh ng b n t ng k t t ng t , và lúc ông có chánh quy n trong tay các t ng b tr ng dân s c a ông không th làm gì đ c n u không có ý ki n c a

Hỡi Đáng Quân Nhân Cách Máng gám toàn là táng lãnh . Hán náa bán Viát Cáng mái ngày cũng đáu có thông báo nêu lên con số hàng trăm binh sĩ và nháng viên chức Chánh Phá bá háng táng..."

thì ông Tôn thát Thián cáng quyát ngăn tôi lại ngay và nói :

- " Chá có nháng ngáng i ngu xuán mái không cháu thay đái quan đáng m hoác không có khá năng rút táa nháng bài học tá nháng số thát bái cáa há. Táng Minh đấtáng bá thát sáng và láu đáng, nên có thì gìá suy gám. Bây giờ thì ông đã biát rõ là không phái chá tăng thêm các số đoàn, không phái chá khóa mám báo chí, hay tăng quân số cho cánh sát là có thể cai trị đát náng cá đáng đâu. Dĩ nhiên là ông không hiáu nháu vá kinh tá và cháa có mát ý kián nào chính xác vá các bài toán quác tá. Nháng đã có chúng tôi ở đây đá giúp đá và háng đán cho ông. Đáu quan trọng là ông ta có thể tái lập lại số Tá Do cho nán Dân Chá và khóa các háng súng lại. "

- Mát vá cá ván khác mà táng Minh tháng nghe theo là ông Nguyán ngác Thá, mát ngáng i khôn khéo và ít danh thép hán. Là con cáa mát đái đán chá Mián Nam , ông là mát quan chức già, khôn máu, khôn ngoan, lách lám, luôn táng i cáng i . Dáng i thái Pháp, ông là mát "chác sác" cáa giáo phái Cao Đài, và bí thá cáa vá toàn quyền Đá đác Decoux, ká đó là cáng số viên cáa ngáng i Nhát và đã nháu lán ở chá vá tánh tráng trác khi đi táp số mát khóa trong báng bián vái Viát Minh. Táng Tháng Diám rất quý trọng ông nên đã đáa ông đi nhán chức đái số đáu tiên cáa Viát Nam ở Nhát Bán, sau đó lại gái ông vá giao cho chức vá Táng tráng Bá Kinh Tá, và cuối cùng là Phó Táng Tháng . Sau đó nháng háp tác vái nháng ngáng i đáo chánh ông Diám ngày 1/11/63 ông lại ká nghiáp ngáng i đã báo trá và nâng đá ông trong chức vá lãnh đáo Chánh Phá không khó khăn gì ! Qua nháng giai đán khác nhau trong cuộc đái nghiáp vá cáa mình, ông Nguyán ngác Thá đã gái đáng cá mát số lán kinh nghiệm cho nháng chuyán công cáng, mát há tháng tin tác rất tát, mát số áng há đác lác cáa các hái viên hái Tam Đáng và nháng ngáng i tá bán ở Paris, mát vài bán bè còn sót lại trong nhóm lãnh đáo cáng số n, nháng liên há rất tát vái các trung tâm dịch vụ và mát vài nhóm chánh trá

Nh t B n, và nh ng tài li u m t đ c c p nh t r t c n th n.Tính ông v n ng i th n tr ng, l i thêm dè d t vì hoàn toàn b l ăng tai, ông xa thành ph trong m t ngôi nhà kín đáo nh ng sang tr ng, có khá nhi u ng i ph c đ ch tuy luôn m c áo b ngoài nh ng khó che đ u đ c súng l c đeo th t l ng , ngay c lúc m i trà . Khác h n v i ông Tôn th t Thi n th ng thích trình bày dài dòng ki u tri t lý - s h c, v i nh ng lý lu n bi n ch ng, ông Nguy n ng c Th hay dùng nh ng câu ng n g n nh ng đ y thuy t ph c. V i m t n c i ranh mãnh, ông nói:

- "T hai năm nay ng i M và ng i T u đã kín đáo g p nhau . Cách đây 2 tháng h đã công khai hóa nh ng m i quan h gi a h v i nhau. Bây gi thì h liên l c đ i n tho i v i nhau h ng ngày. R i đây h s ă n chung v i nhau m t bàn . Ông Thi u là h n s i trong tô canh c a h . Dĩ nhiên là h c n ph i v t b h n s i đó n u h mu n ă n chén súp đó m t cách yên lành.Đ i v i "k ho ch 7 đ i m" c a M t Tr n đ a ra, ng i ta ch nê u lên 2 ch đ không đ ng ý :

- chuy n rút quân t c kh c c a Hoa K và chuy n ra đi c a ông Thi u.Đ i m th nh t s đ c gi i quy t không xa. Ng i M ra đi, v i c n y không có gì ph i bàn cãi n a. Ch còn l i đ i m th hai. Ch ng trình và đ tài tranh c c a chúng tôi đ c đ t trên s v ăng h i hòa bình v i 2 lý do :

Tr c h t b i vì b t bu c các cu c chi n ph i đ c ch m đ t . Ng i ta không th v a nói chuy n ích l i v i nhau mà v a b n nhau.Th đ n b i vì chúng tôi ch c ch n r ng ông Thi u không th c ng l i n n hòa bình bao lâu n a . Ông ta là m t ng i ch ng c ng s n nh ng thi n c n còn h n c ng s n n a. Và ch đ c a ông nói là ch ng c ng s n nh ng hành s cũng máy móc gi ng y nh h v y. L c l ng quân s , hành đ ng tâm lý chi n, và c nh sát có m t kh p n i... T t c k t c u chánh tr c a ông Thi u đ u đ t tr ng tâm vào chi n tranh. Và chi n tranh gi i thích t t c , và ch ng minh cho t t c . Nh ng s hy sinh, đòi h i ngân kho n, s l m phát, các s tr n áp, kh ng b nh ng ng i đ i l p ... Ch m đ t đ c chi n tranh là t t c k t c u đ u s p đ theo h t. Không có gì gi n đ cho b ng !"

- Ông Lý quý Chung, tr ng nhóm tr , là m t ng i có c ch lanh i và ăn nói d dàng. Xu t thân t m t gia đình khá gi . Đ ng B ng sông C u Long, tu i vào kho ng trên 30, t t nghi p tr ng Qu c Gia Hành Chánh, tiên kh i ông là giáo s sinh ng (Anh và Pháp), tr c khi nh y vào làng báo nh m t t ng biên t p viên cho nhi u t báo. Sau đó ông ra m t t nh t báo cho chính mình: t "Ti ng Dân". Chính trong t báo nh y ông đ t i rõ ràng "**t n bi k ch c a nh ng ng i Vi t Nam đ ng ngoài cu c chi n**"

, b k t gi a 2 kh i đ i kháng, và t đó ông đ a ra ý ki n thành l p "l c l ng th ba". Năm 1966 ông đ c c dân bi u, và nhanh chóng n i ti ng qua nh ng cu c can thi p gay g t và liên t c v i "chánh quy n quân s ", đ ng th i t p h p và thành l p m t nhóm 18 dân bi u đ i l p r t năng n . Lúc nào không có m t trong Qu c H i thì ông thích ng i phòng trà Givral đ ng T Do, n i h n hò thích nh t c a các nhà báo M mà ông tìm cách nh p b n. Ông th ng nói v i tôi :

- "Các nhà báo ngo i qu c là ph ng t n duy nh t c a chúng tôi đ m n p n i "s t de" đ y h i mà T ng Th ng Thi u đã đ t trên đ u c a chúng tôi cho ra b t h i nóng. Nh ng câu chuy n và nh ng tin c mà chúng tôi trao đ i v i h th ng là kh i đ m c a các cu c đ u tra giúp đ a ra ánh sáng nh ng v tai ti ng và nh ng chuy n buôn u mà Chánh Ph mu n ém nh m."

- C u dân bi u Ngô công Đ c , 39 tu i, đ p trai, trác táng, tính h i ngông và r m, là m t nhà doanh nghi p và anh có m t ch đ ng riêng bi t trong sinh ho t chánh tr . Mi n Nam. Anh là cháu c a Đ c Cha Bình Giám M c đ a ph n Sài Gòn, cha anh là m t ng i công giáo b Vi t C ng hành quy t vào th p niên 50 vùng Trà Vinh, m t t nh cũ c a Cam B t bên b sông C u Long. Anh có tài hái ra ti n nh ng cũng xài ti n ra nh n c . Anh đã tu n t là ch báo, th u khoán , và c b c r hàng có giao kèo cho ng i M , đ c c dân bi u năm 1967. Sau khi th t c năm 1971. thành l nh anh tr thành ng i c a th i cu c khi anh sang Paris (Pháp) và trình bày k ho ch "hòa bình" c a anh :

- "Việt Nam Hóa" là đ̣c tài c̄ng (+) v̄i chīn tranh". T̄ đó gīi quân s̄ đã līt anh vào lōi "b̄i bút" c̄a c̄ng s̄n, và anh đã tr̄ thành k̄ thù c̄a ch̄ đ̄ ông Thīu. T̄ "Tin Sáng" c̄a anh nhīu l̄n b̄ t̄ ch thu, nhà c̄a anh b̄ cho n̄ bom và xe c̄a anh b̄ đ̄t. Anh vīt nhīu bài theo nhu c̄u c̄a báo chí M̄ và Pháp. B̄ c̄nh sát qūy r̄y quá m̄c , anh đành ph̄i ch̄y sang Pháp t̄ n̄n, trong lúc t̄ Tin Sáng c̄a anh v̄n tīp t̄c đánh phá không nḡng ch̄ng s̄ đ̄c tài c̄a ông Thīu. T̄ Paris n̄i anh đã tăng thêm s̄ liên l̄c v̄i các phái đoàn c̄a c̄ng s̄n B̄c Vīt, c̄a M̄t Tr̄n, và c̄a nhóm trung l̄p, anh đã gīi v̄ nh̄ng b̄n t̄ng trình dài nh̄m phân tách tình hình giúp t̄ng Minh . Nh̄ng nḡng ch̄ng đ̄i anh th̄ng bīt v̄ anh r̄t rõ, nên r̄t nḡc nhiên khi th̄y anh vīt trên dīn đàn c̄a t̄ Le Monde nh̄ng bài r̄t đ̄c s̄c v̄i m̄t cú pháp quá điều luȳn, trong khi b̄n thân anh th̄ng nói tīng Pháp ḡn nh̄ không có quy t̄c nào h̄t. S̄ th̄t là khi nói chuȳn v̄i anh ta nhīu l̄n, tôi nh̄n th̄y trình đ̄ h̄c v̄n c̄a anh ch̄ c̄p tīu h̄c mà thôi. Trong v̄n đ̄ chánh tr̄ , kinh nghīm cho th̄y là th̄ng ch̄ c̄n có gan, vài ý kīn hay .. và m̄t ít tīn. Sau đó nh̄ng cây vīt hay s̄ tìm đ̄n không khó l̄m.. (sau đó anh phát đ̄ng phong trào "ph̄n chīn" m̄nh m̄ ngay bên M̄ và Pháp tīp tay cho k̄ hōch xâm chīm Mīn Nam Vīt Nam c̄a c̄ng s̄n B̄c Vīt).

Cūc tranh c̄ năm 1971 kh̄i đ̄u b̄ng đ̄c v̄ng và s̄ não nhīt. Hai bên hīn dīn đ̄i ch̄i nhau mãnh līt..Không khí căng th̄ng l̄i tăng thêm ḡp b̄i khi m̄t t̄ng c̄ viên th̄ ba nh̄y vào cūc : t̄ng sáng giá Nguȳn cao K̄ . Có nhīu phòng trà b̄ đánh b̄ng ch̄t n̄ , 15 chīc xe M̄ b̄ đ̄t ch̄ trong vòng 10 ngày, Hòa th̄ng Thích thīn Hoa kêu ḡi "m̄t trīu đoàn viên" thūc phong trào Ph̄t Giáo đ̄u tranh c̄a n̄ Quang h̄y đoàn k̄t l̄i, hàng ngàn th̄ng ph̄ binh đ̄i nón lá v̄ đ̄ m̄i kh̄u hīu ch̄ng M̄ t̄p trung tr̄ng tòa đ̄i s̄ Hoa K̄ , th̄ng ngh̄ sĩ Mc Govern, nḡng ch̄ tr̄ng "hòa bình" tình c̄ ghé ngang Sài Gòn b̄ vây trong m̄t nhà th̄ và b̄ m̄t đám đông giáo dân ch̄ng c̄ng h̄m đ̄a treo c̄ ; sinh viên và c̄nh sát đ̄ng nhau, bom xăng ch̄ng l̄u đ̄n cay, Nhà kīng, tr̄ s̄ c̄a T̄ng Liên Đoàn Lao đ̄ng, thân Chánh Ph̄ b̄ các c̄u chīn binh đ̄t phá và t̄n công b̄ng c̄t mìn.... Chánh tr̄ Vīt Nam đang xūng đ̄ng !M̄t nhóm đ̄i tá tr̄ thân T̄ng Th̄ng Thīu đ̄ h̄t trách nhīm cho đ̄i l̄p và đ̄c bīt là t̄ng Dòng Ng Văn Minh. M̄t v̄ trong nhóm nói v̄i tôi :

- " Ông Minh D ng bình dân th t vì ông không có làm gì h t. Ông là m t ng i t t, không ai nghi ng đ u đó, nh ng trong quân đ i ông không đ i đ n cho ai c . Khi ông sang Thái Lan năm 1964, cu c chi n th t s ch a b t đ u. Trong su t 7 năm li n, ông ch ch i qu n v t và tr ng hoa lan. Trong lúc đó thì đây chúng tôi ph i chi n đ u và chi n đ u r t kh c li t. M t th h ch huy khác tr h n và tân ti n h n đã thành hình nh đ c trui r n trong a đ n, trong chi n đ u. Đ i v i các sĩ quan đó, ch s cũ coi nh không còn n a! "

Còn Tôn th t Thi n thì i khác. Ông ta là m t ng i thông minh th t nh ng có quá nhi u tham v ng và b t m n vì th y không ai b t đ n tài năng c a ông. Th t là m t ng i đ i p c ch p.. Đ i v i ông ta t ng Minh ch là m t cái đ u đ cho ông qu ng cáo thôi không h n không kém ! Cái mà ông Thi n nh m vào trên h t ch là cái gh Th T ng. Lúc nào cũng th y ông nói đ n dân chúng, nh ng ông có b t dân chúng là ai không đã ? Ông xu t thân t m t gia đình hoàng c, tr u th n và chuyên ch y áp phe, Chân ông không bao gi ỉ m, tay ông không bao gi dính b n. Ông cũng không bao gi ỉ trong quân đ i . Nh ng ng i trí th c Vi t Nam c ông đó hay h c c còn cao h n ông g p b i ả nói vanh vách còn có c ngàn ng i , M cũng nh ỉ Pháp... Hàng ch c ông trong s n y h p nhau i âm m u chuy n n y chuy n n , nghĩ r ng ch có mình m i có m t công th c duy nh t kh dĩ mang i "hòa bình" . Các ông đó không đ ng ý nhau chuy n gì h t, tr m t chuy n, đó là "nhu c u thay đ i ch đ ", dĩ nhiên v i đ u ki n là h ph i có đ c gh T ng b tr ng nào đó trong thành ph n m i c a Chánh Ph . Nh ng chúng tôi không mu n nh v y ." H là nh ng ng i ch a t ng b t s ng ch t nh chúng tôi . H ch a t ng bao gi chia x n i đau kh c a chúng tôi . H ch a bao gi b t tr giá b ng máu nh chúng tôi .

Dân chúng không b n tâm đ n nh ng lý thuy t đ s c a nh ng ng i huênh hoang nói v i h t trên cao và t ngoài xa. Dân chúng ch mu n đ c b o v , mu n đ c vĩnh vĩ n thoát kh i vòng kh ng b và h n đ n nh đ a ng c. Chúng tôi đã đem i cho h s an ninh, s t do u thông, và h đ c g t l a m t cách th c t . H s theo chúng tôi.

"Các nhóm chánh tr gia tr ng gi đó c a Sài Gòn v n b t r ng h không tác đ ng đ c đ t n c . Nhóm Ph t Giáo đ u tranh c a chùa n Quang

làm gì có "h ng tri u tín đ " sau ng h ? Kho ng 30 ngàn là cùng , và ph n đông các s sãi đang r t b n r n trong công tác quyên góp tỉ n b c hay đang đ u c trong v c mua bán đ t đai. Khi qu quy t là h có m t l c l ng chánh tr m i, không màng quy n l i, thì ho c h ch là nh ng ng i không t ng, ho c h là nh ng ng i chuyên nghi p không có n m tin. " Nh ng r i t c đ u ph i tin ch c đ u n y : N y quân nhân chúng tôi buông súng xu ng, thì đ i m t v i c ng s n h không đáng m t gram nào h t. Ho c h s ch u khu t thân làm bù nhìn hay tôi t cho c ng s n , ho c h s b c ng s n thanh toán. Và đ n ngày đó thì không còn m t ng i phóng viên báo ngo i qu c nào đ đ ảng giùm nh ng l i kêu ca hay ch trích cho h !"

Chuy n tranh c T ng Th ng gi a hai ông Thi u và Minh cu i cùng không có n a. Ngày 23 tháng 10 năm 1973, m t tháng r i sau đ t v n đ ng r t n ào sôi đ ng, t ng Minh cho là "cu c b u bán s p t i ch là m t trò h " nên thành l ỉnh rút tên ra kh i danh sách ng c . Ngay sau đó t ng K cũng rút tên không ng c n a. Ông Thi u đ ng nhiên không còn ai là đ i th n a và tr thành "đ c di n" Cu c b u c T ng Th ng b phá ho i ng m nên đ ng nhiên tr thành m t cu c bi u quy t thông qua c a dân chúng mà thôi. S rút lui c a t ng Minh làm cho m i ng i đ u ng c nhiên, bè b n, thân h u, và k c đ i th . Ai cũng đ ng ý là t ng Minh có m t quy t đ nh quá h i h t. Nh ng nhóm sinh viên t ng ng h hành đ ng c a ng i lãnh đ o Mi n Nam đ u gi n đ vì quá th t v ng. M t trong nh ng tr ng nhóm, anh Ng c, 26 tu i, sinh viên năm th năm ngành Y, ch a h t gi n :

-"Chúng tôi đã v n đ ng m y tháng nay cho cu c b u c này, chúng tôi đã b c h c hành, su t đêm đi gõ c a t ng nhà, đã in truy n đ n v n đ ng, lo so n t ng t m b u ng , t ch c các bu i h p... Chúng tôi đã b c nh sát đánh đ p. nh u em đã b b t. T t c công v c làm c a chúng tôi đ u nh m vào ông Minh D ng, Ông ta đã cam k t đi cho đ n cùng và thành l ỉnh, không báo tr c gì c , ngay trong lúc cu c v n đ ng đang th c s b t đ u thì ông l i buông b chúng tôi ".

Thống lĩnh sĩ Đông, mặt Phết T ôn hòa, chuyên khoa học còn nghiêm khắc hơn, rút chòm râu nhúng đũa đo, ông nói :

*"Tôi không thích Tổng Thiệu và phương pháp làm việc của ông ta .
Nhưng tôi thì chỉ không ghét ông Minh. Với phương diện sức khỏe ông to
con mạnh khỏe thì tôi nghĩ hoàn toàn kém thông minh trên phương diện
chính trị . Nhìn bề ngoài thì nghĩ ông có vẻ ung dung và bình tĩnh đâu nghĩ
lẽ có những phần mềm không chính chắn như vậy. Ông ta vừa là một
chính minh đi u đó hôm nay đây"*

Ông Võ Văn Hữu, chuyên chánh văn phòng của ông Diêm, vừa là một chuyên theo
tổng Minh mấy tháng nay đã xác nhận :

*"Tổng Minh là một người can đảm và trung thực, có đức độ và lòng tri. Chúng
tôi là bên người và bên tranh đấu của ông, chúng tôi là những người đi tiên
lên làm việc và sẽ rút lui của ông ta. Chung quanh ông toàn là những nhân
vật hàng đầu . Việt Nam này, ông lẽ có tài trí rất mạnh và hy vọng có thể
tập trung tất cả các lực lượng để lập thành lập một đội ngũ chính trị
lên. Tôi đoán chắc là qua sẽ rút lui này ông đã mất hết cả may. Trong vòng 4
năm nữa chắc chắn sẽ là quá muộn. Nhưng ông rất chán vì những áp lực
của Tổng Thiệu đi về những người của ông, đi về báo chí, đi về hành
chính cũng như đi về quân đội. Và dù sao chúng tôi cũng không thể nói
hết được những lý do thì tất sẽ thối mìn của sẽ rút lui này. Ông Thiệu có vô số
phương diện để cho ông được thành công. Ông có biệt là . Việt Nam có một
câu hỏi gì không? "Vai mang túi bạc kè kè Nói bằng nói bằng người nghe
thiệu gì "*

Nhưng "lý do thối mìn" mà ông Hữu vừa nói đó quả nhiên đã có một vai trò
không nhỏ trong quy trình như cuộc của tổng Minh. Vừa là một màn chiến
địch tranh chấp, người Mỹ lo lắng mưu cho cuộc tranh chấp Tổng Thiệu phải
có một vài dân chúng nên đã tiếp xúc với tổng Minh. Đợi sẽ Bunker theo người
ta nói đã mong muốn có một cuộc tranh chấp tay đôi giữa hai người chuyên nên

đã tài trợ cho táng Minh để ông này có pháng tiền vốn để tranh chấp. Vì cáng này để cáng hi&#n vài ngày sau đó bằng một tín dụng 200 triệu để ngá vào cho ông á Đông Kinh Ngân Hàng (qua trung gian của một kỹ sư gia Nhật Bản). Ông Minh đã lãnh ra 100 triệu để cho các chi phí đầu tiên. Tòa Đái sá Hoa Kỳ á tính là táng Minh sá để cáng một táng vào khoản 30 đến 40 phần trăm trong tổng số phiáu bù. Như vậy là đã quá đẹp và quá tốt cho cuộc bù của rái. Ông Thiáu sá để cáng để cáng không có gì khó khăn lắm và táng Minh sá có một tâm vóc chánh trực quan hệ để giúp ông lãnh để oáng để iáng váng chấp. Tuy nhiên trong những ngày đầu của tháng 10 năm đó, một chủ tịch của Hà Nội (văn phòng trung áng trong Bộ Tham mưu của ngáng sáng phiáu bù để tranh chấp trực và quân sự á Miền Nam Việt Nam,) do áng quan kiáng tháng của Máng iáng mã để cáng, ra lệnh cho "táng cáng cán bộ để ngáng viên thuáng của cáng của Việt Cộng á Miền Nam phiáu bù cho táng Minh." Tổng số phiáu bù do Việt Cộng kiáng soát để cáng áng tính khoảng 15 % của tổng số, như vậy kể quáng bù của sáng có thể bù hi&#n táng "ngáng váng ngáng", phần thế ngáng có thể ngã váng táng Minh thì Sài Gòn sáng có nguy cáng có một Chánh Phủ trung lập, Chánh Phủ này sáng để táng iáng váng để "sáng có một của quân để iáng Máng á Việt Nam". Do đó ông Bunker báo để ngáng ngay cho Hoa Thịnh Đáng. á đây sau khi tham khảo iáng váng ông qua để náng iáng đã quyết để nháng bù táng phiáu bù tài trợ cho táng Minh. Và khi ông Minh để náng Ngân Hàng Đông Kinh để rút tiền thêm iáng náng hai, thì ngân hàng táng chấp iáng và ngáng iáng ta đã táng iáng cho ông là áng áng máng đã để cáng kể toán. Ngày thế năm 19 tháng 10 vào buổi sáng vài giờ trước khi ông tiếp xúc váng ông Bunker, lúc ông này váng táng Hoa Thịnh Đáng táng váng thì táng Minh iáng bù một đáng đầu náng: Một thông cáo táng chùa áng Quang đã báo cho ông biết là sau 3 giờ thế luáng, táng cáng 7 váng sáng để iáng diáng cho phong trào Phật Giáo áng Cách (Pháng Giáo để tranh mà táng Minh nghĩ ráng sáng hoàn toàn để ngáng sau iáng mình), đã quyết để nháng chấp để táng sáng áng háng áng cáng viên Đáng văn Minh (váng 6 phiáu thuáng 1 phiáu chấp áng của thế áng táng a Thích thiáng Minh). Trong văn thế thông báo quyết để nháng này cho táng Minh, các Sáng để ngáng thế cũng cho ông biết những lý do để a để náng quyết để nháng chấp để táng sáng áng háng náng như sau :

- "Phong trào tranh chấp áng Quang đã bù ra 4 năm để tái lập iáng để iáng ngũ cán bộ, vì thế chấp và các phiáu bù táng cáng của háng đã bù để đẹp tan trong thế iáng

tranh đấu của chúng Chánh Pháp năm 1966. Chúng tôi xét thấy rằng ông Minh không có một cơ may nào để có được cơ hội và chúng tôi không muốn bỏ lỡ cơ hội của mình vào những hành động của đoàn quá khích này để chúng tôi bước ra ngoài vòng pháp luật và phải chịu những đòn trả thù này ngay trước mắt chúng ta. Chánh pháp lúc đó. Phong trào không chỉ không vì những bước tiến mà vì những bước lùi của mình, để đến một phần của tình và ngân khoản vào cuộc sống của dân bị ở Quác Hái, ở đó Phong Trào muốn mong thành lập được một khối để lập quan trọng như đã có ở Thủ áng Vián, khối để có thể cân bằng với hành động của chánh pháp trong khuôn khổ hợp lý."

Như vậy là các pháp chế trong khối cơ thể Miền Nam Việt Nam được chia ra như sau: Quân đội, Công chức hành chính, những Phật tử ôn hòa, những Phật tử đấu tranh của miền Quang, những người di cư từ Miền Bắc 1954, những người công giáo, Mặt Trận Giải Phóng và thân hữu của họ, và các Giáo Phái. Quân đội thì đã là một khối sau những Thế chiến Thứ hai, và Hành chính thì dĩ nhiên phải tuân theo ông trời. Các Phật tử

ôn hòa vẫn có một giao hảo tốt với Chánh Pháp và lúc nào cũng đứng ngoài một tranh chấp chính trị;

Những người di cư thì những người Kitô. Còn phần lớn giáo dân ở Miền Nam từ sau cuộc đảo chánh 1963 và cái chết của Thế chiến Thứ hai thì chúng ta nhìn thấy những người Minh.

Giáo phái "Hòa Hảo" rất đông và rất mạnh các tôn giáo có của Miền Tây thu hút vùng Đông Bộ sông Cửu Long thì không bao giờ quên các cuộc hành quân giải phóng của những người Minh để vào những năm 1955 và 1956 trong "chiến dịch diệt giáo phái".

Phong trào Phật Giáo miền Quang, rất mạnh mẽ miền Trung và miền nam thành phần lớn trong những người thiên nhiên là một lực lượng tôn giáo và chính trị có tổ chức, một lực lượng duy nhất mà những người Minh có thể dựa vào.

Sau rút lui bất thành lĩnh và không ai chờ đợi, đã giết chết những đứa con sao không thể có một hy vọng của ông ta, làm cho ông không có một con đường nào khác ngoài một kết quả bất ngờ của những người Minh.

Không còn để những người tài chánh (ông không muốn phiêu lưu với tình riêng của mình với ai cũng không để), với một mặt đầu của người Miền, và b

những ông mình tốt nhất rồi, những ông Minh đành phải chọn con đường bỏ cuộc "rút lui" mà thôi.

Ngày 3 tháng 11 năm 1971, Tổng Thống Thiệu không có đi thi, để các vị 94% số phiếu bầu. Tổng Thống Minh cho ra một thông cáo theo đó ông tuyên bố:

"không hợp tác với một chế độ đã mất hết danh dự và tất cả phẩm cách."

Thiệu là người đó coi những ông Minh đã mất tất cả. Dù sao thì ông cũng bắt đầu đi qua sa mạc một lần nữa hai ngày. Họ bắt các người lính ông - người trẻ một vài bạn thân thiết - không biết được những lý do thật sự và thậm chí khi ông phải rút lui... đã tránh xa ông. Ông nói đi nói lại với những người thân:

"Chánh trị là một cơn ác mộng!"

Ông lại đọc sách trở lại. Nhân vật De Gaulle làm ông bất ngờ... Theo những ông bạn những ông Minh gần như tất cả mình ngoài vòng của chế độ Cộng Hòa. Ông sống như vậy suốt trên 3 năm, ghi lại trong các tài liệu hành động của chế độ với những ngôn ngữ gay gắt, kêu gọi một sự tái lập một nền dân chủ thật sự và sự thi hành nghiêm chỉnh Hiệp Định Ba Lê. Các nhóm khác nhau thu hút các người lính ba người bắt đầu đưa vào ông trở lại. Ông cũng tham gia tiếp với các vị chánh trị của tòa đại sứ Pháp, ông Brochand, một người dân miền Nam nước Pháp, lãnh đạo những ranh mãnh, rất khôn khéo trong việc đứng lên những hợp chánh trị, là người của ông Froment-Meurisse, Giám đốc Á Châu Sĩ Quan Quai D'Orsay (Phủ Thủ tướng Pháp) Ông Brochand đã tin cậy chỉ định những người của Miền Bắc tiếp nhận năm rồi. Những sự giao thiệp của ông ta với những ông Minh kèm theo với một đi đi đến đến của tòa đại sứ Pháp đã làm cho người Việt Nam làm những ông rút lui những ông Minh được Ba Lê người họ sự là một người viên chức CPLTCHMN chấp

nh n . Ch m i cách đây vài tháng thôi., các thành viên c a phái đoàn đi u tra thu c Qu c H i Hoa K đã có ti p xúc r t lâu v i ông Minh và đ ng viên ông ta nên ho t đ ng chánh tr tr l i . Ông cũng ch nghe v y thôi. Ng i c v n lão thành c a ông là ông Nguy n ng c Th đã qua đ i r i vì b nh ung th . Còn ông giáo s chánh tr c a ông Minh, là ông Tôn th t Thi n l i l c kia, sau khi b t đ c ng n gió t tòa đ i s Anh và xét th y chi n th ng c a B c Vi t đã g n k và không sao tránh kh i .. nên ông ta thu x p và v t đi êm trên m t chi c phi c c a H i H ng Th p T Riêng v phía các t ng lãnh b n c a ông Minh thì luôn luôn lúc nào cũng nghi ng đ i v i c ng s n B c Vi t , nên đã khuyên ông ta nên c n th n. Ch riêng có ngh sĩ năng đ ng Vũ văn M u, ng i hay ti p xúc v i ông r t th ng, và nhóm "tranh đ u tr " c a Lý quý Chung đã thúc h i ông hãy n m l y chánh quy n và "đ a ra nh ng đi u ki n".

Trên th c t , t ng Minh không ph i là m t nhà chánh tr .Lúc nào ông cũng ch mong mu n là m t ng i hòa gi i và ch mu n đóng vai trò hoà gi i! Và hi n nhiên t lúc ông th t b i năm 1971, ông có th s có m t vai trò nào đó khi nào Mi n Nam Vi t Nam đ ng tr c m t th m h a. Qu nhiên, bây gi chính là lúc chuy n đó đang x y ra. Đ ng ý nh n th y là tại h a mà T ng Th ng Thi u ph i gánh m t ph n l n trách nhi m, b n bè c a t ng Minh và m t ph n c a các đ i th c a ông mu n ông ph i c u l y nh ng gì còn có th c u đ c . Sau nhi u ngày m c c gay go và đôi khi c ng r n v i ông T ng Th ng H ng già nua, cu i cùng t ng Minh cũng đã nh n đ c đ y đ quy n hành. Chánh Ph c a ông đã đ c thành l p. Trong vài gi s p t i đây, ông Minh s vào chi m l nh Dinh Đ c L p. B n bè thân h u c a ông vui m ng h n h . Sau nhi u năm b l u đày, th đ i l p và b h t h i, cu i cùng t ng Minh cũng l i tr l i là v nguyên th qu c gia ... và nh ng ng i đã thúc đ y và đ a ông ta lên nh m t món hàng r i đây s có th đ c ng i vào các gh d a nhưng đ Nh ng li u s đ c bao lâu đây?